

ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Ομιλία του αντιπροέδρου του ΣΕΒ κ. Χάρη Κυριαζή στην

**Εκδήλωση που οργανώνει η
Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
με αφορμή την ψήφιση νόμου για την ελληνική ιθαγένεια**

Παλαιά Βουλή

8 Φεβρουαρίου 2010

Σε διεθνές επίπεδο γίνεται ολοένα και πιο κατανοητό ότι η μετανάστευση αποτελεί ένα σημαντικό συντελεστή της οικονομικής προόδου, τόσο για τις χώρες υποδοχής, όσο και για τις χώρες προέλευσης. Αναδεικνύεται έτσι η ανάγκη ένταξης των μεταναστευτικών πολιτικών σε ευρύτερες στρατηγικές ανάπτυξης, ώστε αυτές να ωφελούν από τη μια πλευρά τους μετανάστες και από την άλλη τις χώρες υποδοχής και τις χώρες προέλευσης.

Στην αποψινή παρέμβασή του ο ΣΕΒ δεν θα θίξει τα υπαρκτά ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κοινωνικής αλληλεγγύης, ηθικής επιταγής, πολιτιστικού οφέλους κλπ, τα οποία άλλοι από τους ομιλητές είναι καταλληλότεροι να τα αναπτύξουν. Χωρίς να παραβλέπουμε τη σημασία αυτών των προσεγγίσεων, θα περιοριστούμε να εξετάσουμε το θέμα μέσα από ένα πρίσμα που συνδέεται με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Οι κύριοι άξονες της προσέγγισής μας είναι δύο:

Πρώτος άξονας: Συμβολή στο πρόβλημα γήρανσης του πληθυσμού

Η ένταξη μεταναστών στον παραγωγικό ιστό καθυστερεί τις συνέπειες της γήρανσης του πληθυσμού της χώρας μας.

Δεύτερος άξονας: Η ορθή διάσταση της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας

Τα προβλήματα της αδήλωτης εργασίας, της εισφοροδιαφυγής και παρόμοιων παραβατικών συμπεριφορών, είναι προβλήματα του ελληνικού πληθυσμού και όχι των μεταναστών. Η συστηματική και αποτελεσματική ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία θα βοηθήσει ώστε τα προβλήματα αυτά να ελαχιστοποιηθούν.

Ας πούμε δύο λόγια για καθένα από αυτούς τους δύο άξονες.

Πρώτος άξονας: Συμβολή στο πρόβλημα γήρανσης του πληθυσμού

Το δημογραφικό αποτελεί πρόκληση για τη χώρα μας, καθώς τα χαμηλά επίπεδα γεννητικότητας σε συνδυασμό με την επιμήκυνση του προσδόκιμου επιβίωσης οδηγούν σε μείωση του δείκτη απασχόλησης και καταστροφική πίεση πάνω στο ασφαλιστικό μας σύστημα.

Η νεανική δομή του μεταναστευτικού πληθυσμού συμβάλλει σημαντικά στην επιβράδυνση της δημογραφικής γήρανσης και στις συνέπειές της, εφόσον έχει επιτευχθεί ικανοποιητική ένταξη του πληθυσμού αυτού στην ελληνική κοινωνία. Με άλλα λόγια το πρόβλημα μπορεί να αντιμετωπιστεί κατά ένα σημαντικό μέρος με μία τέτοια εξωγενή αύξηση του πληθυσμού. Τίθεται ένα θέμα χρονικού προγραμματισμού από τη σκοπιά αυτή, με την έννοια ότι το μεγαλύτερο μέρος της εξωγενούς αύξησης θα ήταν επωφελέστερο εάν συνέβαινε την εποχή που γίνεται δυσμενέστερος ο δείκτης συνταξιούχων προς απασχολουμένων. Η χρονική αυτή στιγμή πλησιάζει και επομένως πρέπει επιτέλους από σήμερα η ελληνική κοινωνία να εκκινήσει τη διαδικασία ενεργητικών πολιτικών για την ένταξη μεταναστών.

Δεύτερος άξονας: Η ορθή διάσταση της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας

Η θέση μας εδώ προκύπτει από το συνδυασμό των υφισταμένων αριθμητικών στοιχείων. Δεν υπάρχουν αξιόπιστα στατιστικά δεδομένα τα οποία να δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα του συνολικού αριθμού των μεταναστών (νόμιμων και μη) στην Ελλάδα.

Με βάση την απογραφή του 2001 της ΕΣΥΕ οι μετανάστες ανέρχονται σε περίπου 762.000 ⁽¹⁾, δηλαδή στο 7% του πληθυσμού. Με βάση τις εκτιμήσεις του ΙΜΕΠΟ (2004) το ποσοστό των μεταναστών στην Ελλάδα ανέρχεται στο 10,3% επί του συνολικού πληθυσμού.

Το Υπουργείο Εσωτερικών υπολογίζει τις εν ισχύει άδειες παραμονής σε περίπου 532.000 στις οποίες προστίθεται και ένας σημαντικός αριθμός των υπό έκδοση και ανανέωση αδειών ⁽²⁾.

Σύμφωνα με την εισήγηση της Γενικής Γραμματέως Κοινωνικής Ασφάλισης κ. Αθηνάς Δρέττα οι παράνομοι μετανάστες ανέρχονται σε 100.000 έως 150.000.

Το αριθμητικά συμπέρασμα που εμείς βγάζουμε από τους παραπάνω αριθμούς είναι ότι παραβατικές συμπεριφορές όπως αδήλωτη εργασία, εισφοροδιαφυγή κλπ. αφορούν κυρίως στους Έλληνες εργαζόμενους. Μέχρι να στοιχειοθετήσει κάποιος με αξιοπιστία το αντίθετο, πιστεύουμε ότι είναι μύθος ότι οι μετανάστες αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της αδήλωτης εργασίας και της εισφοροδιαφυγής, και ο μύθος αυτός αποπροσανατολίζει από την λύση του προβλήματος που αφορά κατά πλειοψηφία στον γηγενή πληθυσμό. Αντίθετα, η ενσωμάτωση των μεταναστών στην κοινωνία μας δημιουργεί ισχυρότατα κίνητρα στους ίδιους να ξεφύγουν από παρόμοιες καταστάσεις, πολύ περισσότερο από ότι στους σημερινούς συμπολίτες μας.

Η θέση του ΣΕΒ

Ο ΣΕΒ στηρίζει το σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας σύγχρονης, μακροπρόθεσμης και κοινωνικά δίκαιης μεταναστευτικής πολιτικής, η οποία θα επιτρέψει την ανάδειξη της μετανάστευσης σε παράγοντα ανάπτυξης και προόδου για τον τόπο.

¹ 762.191 (415.552 άνδρες και 346.639 γυναίκες)

² Σύμφωνα με τις δηλώσεις στην Εφημερίδα City Press, 22/12/2009 της υφυπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κ. Θεοδώρας Τζακρή, ο αριθμός των ισχυρών αδειών διαμονής ανέρχεται σε 532.360, ενώ σε αυτές πρέπει να προστεθεί και ένας σημαντικός αριθμός των υπό έκδοση και ανανέωση αδειών.

Η σημερινή κατάσταση, με την εκμετάλλευση μεταναστών κατά τρόπο παράνομο και ηθικά αδίστακτο από συμπατριώτες μας έχει φθάσει σε σημείο να αποτελεί βαρίδι για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, και δημιουργεί σημαντικές νησίδες αθέμιτου ανταγωνισμού στους υγιείς εργοδότες.

Τα τελευταία χρόνια η κοινωνία μας άρχισε να προβληματίζεται ουσιαστικά για το φαινόμενο της μετανάστευσης. Συνειδητοποίησε ότι η μετανάστευση συνιστά μια νέα παγιωμένη πραγματικότητα για την ελληνική κοινωνία, με μόνιμες συνέπειες και μελλοντικές προεκτάσεις, και όχι ένα πρόσκαιρο φαινόμενο.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του μεταναστευτικού ρεύματος και την ομαλή ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία απαιτούνται πολιτικές που να μπορούν να εφαρμοστούν και να αφορούν την εκμάθηση της γλώσσας, την απόκτηση γνώσεων για την ιστορία, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής της ελληνικής κοινωνίας, την ένταξη στην ελληνική αγορά εργασίας, την ενεργό κοινωνική συμμετοχή, την προώθηση ίσων ευκαιριών και την καταπολέμηση των διακρίσεων. Απαιτούνται με άλλα λόγια συντονισμένες δράσεις, πρωτοβουλίες και συνέργειες από πολλούς συναρμόδιους φορείς, που θα διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή και την εμπέδωση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Επιπλέον, οι αναπτυξιακές πολιτικές για τους μετανάστες οφείλουν να παρέχουν αυξημένη προστασία για τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένης και της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς. Η απόδοση της ιθαγένειας λειτουργεί θετικά και ως κίνητρο για την απόκτηση ελληνικής συνείδησης και της ομαλής ενσωμάτωσης. Είναι βέβαιο ότι η περιθωριοποίηση προσώπων με διαφορετική πολιτισμική και γλωσσική ταυτότητα, μόνο επικίνδυνες συνέπειες μπορεί να επιφέρει.

Η ελληνική εμπειρία

Στη διαμόρφωση πολιτικών, η διεθνής και ευρωπαϊκή εμπειρία ένταξης των μεταναστών πρέπει να αξιοποιηθεί κατάλληλα και να εμπλουτίσει την συνολική προσπάθεια. Θέλουμε όμως να σταθούμε και σε ένα σημείο που αφορά ειδικά εμάς τους Έλληνες.

Η Ελλάδα παραδοσιακά αποτελούσε για πολλές γενιές χώρα αποστολής μεταναστών τόσο σε χώρες της Ευρώπης, όσο και της Αμερικής και της Αυστραλίας. Η ύπαρξη ακόμη και σήμερα Ελλήνων μεταναστών 1^{ης} 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς μπορεί να αποτελέσει μια εξόχως πλούσια πηγή πληροφοριών, εμπειριών και γνώσεων για τις βέλτιστες πρακτικές ένταξης, αλλά και τα λάθη των χωρών υποδοχής. Ο απόδημος Ελληνισμός, γεμάτος με παραδείγματα συμπατριωτών μας που πρόκοψαν στην ξενιτειά παρά τις αντίξοες συνθήκες, μπορεί να λειτουργήσει ως παράδειγμα καλής πρακτικής.

Αναμφισβήτητα, οι Έλληνες μετανάστες έχουν βιώσει τα προβλήματα προσαρμογής στις χώρες εγκατάστασης, τα ζητήματα κοινωνικής συνοχής, το ζήτημα της απόκτησης ιθαγένειας, τα θέματα της εν γένει αφομοίωσης τους με το γηγενή πληθυσμό. Κατά συνέπεια θα ήταν πολύτιμο να αξιοποιηθούν στο έπακρο τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις εμπειρίες και απόψεις τους, σχετικά με το θέμα της μετανάστευσης. Το ιστορικό αυτό παρελθόν μπορεί να αποτελέσει οδηγό για το παρόν, τώρα που η κατάσταση έχει αντιστραφεί.

Εν κατακλείδι...

Η νομοθετική πρωτοβουλία του Υπ. Εσωτερικών που συζητούμε σήμερα αποτελεί το πρώτο ουσιαστικό, καταρχήν θετικό βήμα για την πλήρη ενσωμάτωση των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, και γι' αυτό την στηρίζουμε.

Μένει να δούμε ένα ευρύτερο αναπτυξιακό πλαίσιο πολιτικών για τους μετανάστες, ώστε να αποκομίσει η ελληνική κοινωνία τα οφέλη ελαχιστοποιώντας τα προβλήματα.